

The Evaluation of the Turkish Republic Revolution History and Kemalism Textbook in the 8th Grade in terms of the Picture-Text Relationship

Zafer ÇAKMAK, Firat University, ORCID ID: 0000-0002-0612-814X

Turan KAÇAR, Gazi Secondary School, ORCID ID: 0000-0001-8390-7262

Abstract

Textbooks are among the most important educational and training tools that students benefit both inside and outside the school. In this context, textbooks are among the teaching tools that are used in a wide range from pre-school to primary education and secondary education to higher education. The aim of this study which was taught by the Ministry of National Education 2019-2020 academic year in Turkey, Turkish Republic Revolution History and Kemalism Textbook in the 8th grade located in the pictures, to determine its relationship to the text. In this study, the document review technique, which is one of the qualitative research methods, was used. Within the scope of this study, 10 pictures and texts Turkish Republic Revolution History and Kemalism Textbook in the 8th grade have been examined in terms of picture-text relationship. In this respect, the picture-text relationship evaluation criteria developed by Çakmak and Kaçar (2020) were used as data collection tools. The data obtained in this study were analyzed by descriptive analysis method. According to the results of this study; All of the pictures examined are suitable for the grade level of the students and pictures are significantly compatible and related to the text. The figures used in the pictures coincide with the text, attention is paid to the relationship between the ground and the background in the pictures, the students can make significant correct inferences from the pictures, and the pictures examined do not contradict the text. The pictures are largely enough to make students think about the text, the pictures are long-lasting in memory, and the pictures are clearly perceptible. Most of the pictures have a reminder feature, but none of the pictures contain any descriptive information about the text.

Keywords: Turkish Republic revolution history and kemalism course, textbook, picture-text relationship, 8th grade

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 21, No 2, 2020
pp. 455-474
DOI: 10.17679/inuefd.743084

Article type:
Research article

Received : 27.05.2020
Accepted : 11.07.2020

Suggested Citation

Çakmak, Z. & Kaçar, T. (2020). The Evaluation of the Turkish Republic Revolution History and Kemalism Textbook in the 8th Grade in terms of the Picture-Text Relationship. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(2), 455-474. DOI: 10.17679/inuefd.743084

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Textbooks are among the most important education and training tools that students benefit both inside and outside the school. In this context, textbooks are among the teaching tools that are used in a wide range from pre-school to primary education and secondary education to higher education. According to Pilatin (2016); The textbook is considered as an important element in terms of students, teachers, education managers and education programs. According to Gülersoy (2013), the textbook is one of the tools used in the courses and provides the development of the course. According to Pilatin (2016); The textbooks are a tool prepared by experts that guide the teaching and achieve the goals set as soon as possible. According to Şahin (2004) and Mentiş Taş (2007), the textbooks have a very important role in transferring the content of the curriculum to students. Based on these explanations, it can be said that textbooks have important functions in terms of teaching. Textbooks can be more useful if they are enriched with texts, visual elements, activities, games and assessment. Accordingly, it can be said that one of the elements in the textbooks that is very important in terms of visual elements are the pictures used to support the texts.

Purpose

It is very important to examine the textbook of 8th grade Turkish Republic Revolution History and Kemalism in terms of picture-text relationship because no such study was found in the literature review. In this respect, It is thought that the study of the 8th Turkish Republic Revolution History and Kemalism textbook in terms of picture-text relationship will contribute to the literature. In line with these explanations, the problem statement of this study can be explained as follows: What is the picture-text relationship of the pictures and texts in the 8th grade Turkish Republic Revolution History and Kemalism textbook? In this study, in the 2019-2020 academic year by the Ministry of National Education as a document of the 8th grade taught NEV KİTAP 8th grade Turkish Republic Revolution History and Kemalism Textbook been investigated. In this context, in this study it is aimed to examine the picture-text relationship of the pictures and texts in the 8th grade Turkish Republic Revolution History and Kemalism Textbook.

Method

In this study, the document review technique, one of the qualitative research methods, was used. In this study some pictures and texts in the 8th Turkish Republic Revolution History and Kemalism textbook were examined. In this study, the picture-text relationship evaluation criteria developed by Çakmak and Kaçar (2020) were used as data collection tools, with the permission of the researchers. In this study, by descriptive analysis technique was used to analyze the data.

Findings

All the images examined within the scope of this study are suitable for the grade level of the students. Most of the paintings (90%) are compatible and related with the text, the figures used in the images overlap with the text and attention is paid to the relationship between the background and the text. Students can make correct inferences in most of the pictures (90%) and most of the pictures (90%) do not contradict the text. Most of the paintings are at a level that can attract the attention and attention of students, but none of the pictures contain explanatory information about the text. The average of the scores obtained from all items is 16.73 out of 20. This average corresponds to approximately 84%. This result showed that the picture-text relationship of the items evaluated within the scope of this study is quite high level.

Discussion & Conclusion

It can be said that these study results significantly overlap with the results of Çakmak and Kaçar (2020). In the study where Çakmak and Kaçar (2020) examine the picture-text relationship of the pictures and texts in the 7th grade social studies textbook, the average score of all the themes examined within the scope of the study is 24.6 out of 30 points, and the average of the points received from all items is 16 out of 20 points. In this study, the average score of all themes was 25.10 out of 30 points, and the average of the scores

from all items was 16.73 out of 20 points. This rate is the cause of considerable overlap 7th grade Social Studies and 8th grade Turkish Republic History of the Republic and Kemalism Course, the subject may be due to the close. Within the scope of this study, while nine themes are quite sufficient in terms of picture-text relationship, only theme of "Misakı Milli and İstanbul'un İşgali" is partially sufficient. This result of can be evaluated as a positive situation in terms of the picture-text relationship of the themes examined within the scope of this study. It is thought that the most important reason that the picture-text relationship theme of "Misakı Milli and İstanbul'un İşgali" is partly sufficient is due to the lack of a clear understanding of the picture under this theme, because when this picture is examined, it is seen that this picture is dull, colorless and not interesting.

8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Ders Kitabının Resim-Metin İlişkisi Açısından Değerlendirilmesi

Zafer ÇAKMAK, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ORCID ID: 0000-0002-0612-814X
Turan KAÇAR, Millî Eğitim Bakanlığı, Gazi Ortaokulu, ORCID ID: 0000-0001-8390-7262

Öz

Ders kitapları öğrencilerin gerek okul içinde gerekse de okul dışında faydalandığı en önemli eğitim ve öğretim araçları arasında yer alır. Bu bağlamda ders kitapları okul öncesinden, ilköğretime ve ortaöğretimden yüksek öğretime kadar geniş bir yelpazede yararlanılan öğretim araçlarıdır. Bu çalışmanın amacı 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığının ülkemizde okuttuğu 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan resimlerin, metinlerle olan ilişkisini belirlemektir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi tekniğinden yararlanılmıştır. Bu çalışma kapsamında 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan 10 resim ve metin, resim-metin ilişkisi açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda veri toplama aracı olarak Çakmak ve Kaçar'ın (2020) geliştirdiği resim-metin ilişkisi değerlendirme kriterlerinden yararlanılmıştır. Bu çalışma doğrultusunda elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu çalışma sonuçlarına göre; İncelenen resimlerin tamamı öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur ve incelenen resimler önemli oranda metinle uyumlu ve ilişkilidir. Resimlerde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir, resim ve metinlerde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir, öğrenciler resimlerden önemli oranda doğru çıkarımlarda bulunabilir ve incelenen resimler metinlerle çelişmemektedir. Resimler büyük ölçüde öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir, hafızada uzun süreli kalıcıdır ve net bir şekilde algılanabilir özelliktedir. Resimlerin çoğunun hatırlatıcı bir özelliği vardır ancak hiçbir resimde metinlerle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersi, ders kitabı, resim-metin ilişkisi, 8. sınıf

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 21, Sayı 2, 2020
ss. 455-474
DOI: 10.17679/inuefd.743084

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi : 27.05.2020
Kabul Tarihi : 11.07.2020

Önerilen Atıf

Çakmak, Z. & Kaçar, T. (2020). 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Ders Kitabının Resim-Metin İlişkisi Açısından Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 455-474. DOI: 10.17679/inuefd.743084

GİRİŞ

Ders kitapları, öğrencilerin gerek okul içinde gerekse de okul dışında faydalandığı en önemli eğitim ve öğretim araçları arasında yer alır. Bu bağlamda ders kitapları okul öncesinden, ilköğretime ve ortaöğretimden yüksek öğretime kadar geniş bir yelpazede yararlanılan öğretim araçlarındandır. Pilatin'e (2016) göre; ders kitabı öğrenci, öğretmen, eğitim yöneticileri ve eğitim programları açısından önemli bir unsur olarak değerlendirilir. Gülersoy'a (2013) göre ders kitabı, derslerde kullanılan ve dersin geliştirilmesine sağlayan araçlardan biridir. Pilatin (2016) ders kitaplarını, öğretimi yönlendiren ve en kısa sürede belirlenen hedeflere ulaşmayı sağlayan, uzmanlar tarafından hazırlanan bir araç olarak tanımlar. Şahin (2004) ve Mentiş Taş'a (2007) göre ders kitaplarının öğretim programlarında yer alan içeriğin öğrencilere aktarılmasında oldukça önemli rolleri vardır. Bu açıklamalardan hareketle ders kitaplarının eğitim ve öğretim açısından oldukça önemli işlevlerinin olduğu söylenebilir. Bu bağlamda ders kitapları metinlerle, görsel öğelerle, etkinliklerle, oyunlarla ve ölçme-değerlendirmelerle zenginleştirilirse daha faydalı olabilir.

Bu doğrultuda ders kitaplarında yer alan ve görsel öğeler açısından oldukça önemli olan unsurlardan birinin de metinleri desteklemek için kullanılan resimler olduğu söylenebilir. Nitekim Çakır (2016) ders kitaplarında yer alan metinlerin görsellerle desteklenmesiyle konuların daha ilgi çekici bir hale gelmesine ve konunun daha kalıcı bir biçimde öğrenilmesine yol açtığını belirtir. Benzer şekilde Işcan (2004) da ders kitaplarında yer alan resimlerin çocukların ilgisini çekecek niteliğe sahip olması gerektiğini belirtir. Bu açıklamalardan hareketle öğrenme kalıcılığının sağlanabilmesi ve resimlerin öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekmesi için ders kitaplarında yer verilen resimlerin ve metinlerin özenle belirlenmesi gerekir. Bu doğrultuda Hali'ye (2014) göre öğrencilerin kolay anlayabileceği, konuların açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edildiği ders kitaplarının hazırlanması gerekir. Böyle durumlarda öğrenme hem daha kalıcı olabilir hem de daha fazla geliştirilebilir. Benzer şekilde Çakır'a (2016) göre ders kitaplarında yer alan görsellerin ilgili konu ile yakından ilişkili, anlaşılır ve net olması gerekir. Dolayısıyla ders kitaplarında yer alan metinlerin ve resimlerin resim-metin ilişkisi açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi oldukça önemlidir.

Bu bağlamda Ayhan (2010) ve Işcan'a (2004) göre ders kitaplarında kullanılan görseller resim-metin ilişkisi açısından metinlerle uyumlu ve ilişkili olmalıdır. Benzer doğrultuda Şahin'e (2014) göre ders kitaplarında yer alan görsel öğelerin metnin içeriğini etkili bir biçimde desteklemesi için metinle görsellerin birbiriyle tutarlı ve birbirini tamamlayacak bir biçimde olması gerekir. Bunun yanında resimlerin net bir şekilde anlaşılması ve verilmek istenen amaca uygun olması da önemlidir. Nitekim Ceyhan ve Yiğit'e (2005) göre ders kitaplarında yer alan resimlerin; basit, sade olması ve resimlerin verilmek istenen mesajı açık bir biçimde ifade etmesi gerekir. Bu açıklamalardan hareketle ders kitaplarında yer verilen resimlerin metinlerle uyumlu olması, öğrencilerin ilgisini, dikkatini çekmesi, basit ve sade olması öğrenme-öğretme süreci açısından oldukça önemlidir. Benzer şekilde Gök'e (2003) göre ders kitaplarının öğrenme ve öğretme sürecini doğrudan etkileme gücüne sahip rolleri vardır. Bunun yanında Gönen, Katrancı, Uygun ve Uçuş'a (2011) göre ilk ve ortaokul dönemindeki çocukların okumaktan zevk alarak yetişmelerinde ve okumayı zevkli ve eğlenceli bir biçime dönüştürecek şekilde hazırlanan kitapların rolleri oldukça önemlidir. Tüm bu açıklamalardan hareketle okumaktan zevk almayan bir bireyin ilgisini ve dikkatini çekmek için ders kitaplarında yer alan ilgi çekici metinlere ve resimlere önemli bir ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Bu açıklamalar doğrultusunda Fang'a (1996) göre kitaplarda kullanılan resimler öğrencilerin yaratıcılığını geliştirmek ve öğrencileri motive etmek için önemli bir araç olarak görülür. Demirel'e (1996) göre deneysel çalışmaların büyük bir bölümünde resimli metinler resimsiz metinlere oranla daha kolay bir şekilde öğrenilmektedir. Kasmaiezhadfar, Pourrajab ve Rabbani'ye (2015) göre ise ders kitaplarında yer alan resimlerin, öğrencilerin zevk alması, dikkatini çekmesi, bir hikâyeyi anlaması veya bir kavramı öğrenmesi gibi çeşitli görevler doğrultusunda hazırlanmalıdır. Ders kitaplarında yer alan resim ve metinlerin resim-metin ilişkisi açısından incelendiği çalışmalar (Tür ve Turla, 1999; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2005; Sever, 2010; Karatay, 2011; Demirel, Kökçü ve Akbaba, 2018; Çakmak ve Kaçar, 2020) ele alındığında metinlerin anlaşılmasında resimlerin önemli görevlerinin olduğu söylenebilir. Nitekim Işcan'a (2004) göre ders kitapları diğer çocuk kitaplarından farklı bir biçimde resimlenir ve ders kitaplarında bulunan resimler, ilgili metne bağlı kalınarak bilgilendirmeyi sağlar.

Bu bağlamda 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından incelenmesi oldukça önemlidir çünkü yapılan literatür taramasında böyle bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından incelenmesinin literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın problem durumu Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) ülkemizde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında 8. sınıflarda okuttuğu T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının resim ve metin ilişkisini değerlendirmektir. Bu çalışmada, MEB tarafından 2019-

2020 eğitim-öğretim yılında ülkemizde okutulan NEV KİTAP'a ait 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabındaki resim ve metinlerin resim-metin ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla Çakmak ve Kaçar'ın (2020) geliştirdiği resim-metin ilişkisi değerlendirme kriterleri doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. Resim metinde yeterince desteklenmiş midir?
2. Resim metinle uyumlu ve ilişkili midir?
3. Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeyde midir?
4. Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeyde midir?
5. Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmekte midir?
6. Resim verilmek istenen amaca uygun mudur?
7. Resim ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiş midir?
8. Öğrenciler resimden doğru çıkarımlarda bulunabilir mi?
9. Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygun mudur?
10. Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) var mıdır?
11. Resim net bir şekilde algılanabilir nitelikte midir?
12. Resim hafızada uzun süreli kalıcı mıdır?
13. Resim metinle çelişmekte midir?
14. Resmin hatırlatıcı bir özelliği var mıdır?
15. Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiş midir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, kapsamına, veri toplama aracına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli ve Kapsamı

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre doküman incelemesi tekniği, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular ile ilgili bilgileri içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Bu çalışmada, doküman olarak MEB'in ülkemizde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında okuttuğu NEV KİTAP'a ait 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabındaki bazı resim ve metinler incelenmiştir. Bu bağlamda 2019-2020 eğitim-öğretim yılında ülkemizde okutulan 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı toplam 7 üniteden, 229 sayfadan ve 38 bilgilendirici resimden oluşmaktadır. Bu çalışma doküman incelemesi olduğu için etik kurul izni alınmamıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, Çakmak ve Kaçar'ın (2020) geliştirdiği resim-metin ilişkisi değerlendirme kriterleri, araştırmacılardan izin alınarak kullanılmıştır. Çakmak ve Kaçar'ın (2020) geliştirdiği resim-metin ilişkisi değerlendirme kriterleri toplam 15 maddeden oluşmaktadır. Veri toplama aracının değerlendirilme aşamasında araştırmacıların geliştirdiği puanlamaya uyulmuştur. Yani temalarda incelenen her madde resim-metin ilişkisi açısından yeteriyse 2 puan, kısmen yeterli ise 1 puan ve yeterli değilse sıfır (0) puan alır. Verilerin toplanma aşamasında, araştırmacıların ders kitabı incelemesi doğrultusunda belirlediği 10 metin ve resim Çakmak ve Kaçar'ın (2020) geliştirdiği resim-metin ilişkisi değerlendirme kriterleri göz önünde bulundurularak iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı doldurularak değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre betimsel analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Yine Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre betimsel analiz; analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması aşamalarından oluşmaktadır. Verilerin analizinde kodlayıcı güvenilirliğinin sağlanması için veri toplama aracı, araştırmacılar (iki kişi) tarafından ayrı ayrı kodlanarak değerlendirilmiştir. Araştırmacılar, bu doğrultuda Miles ve Huberman'ın (1994) belirlediği kodlayıcı güvenilirliğini sağlamıştır. Araştırmacıların kodladığı veriler Miles ve Huberman'ın (2016) geliştirdiği formül (Görüş birliği sayısı/toplam görüş birliği+görüş ayrılığı sayısı) kullanılarak bu araştırmanın güvenilirliği hesaplanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın güvenilirliği %90 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman'a (1994) göre bu tip araştırmalarda güvenilirlik oranının %70'in üzerinde olması bu araştırmaların güvenilir olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu doğrultuda araştırmacıların yaptığı analizler arasında önemli bir farklılık (%8) tespit edilmemiştir. Bu sonuç bu

araştırmanın güvenilirliğinin oldukça yüksek düzeyde olduğunu gösterir (Miles ve Huberman, 1994; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BULGULAR

Bu bölümde bu çalışma kapsamında incelenen 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan 10 resmin ve metnin resim-metin ilişkisini gösteren bulgulara yer verilmiştir.

Sömürgecilik Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Sömürgecilik adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Sömürgecilik Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	2			2
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	2			2
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	2			2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.	2			2
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	2			2
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.	2			2
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.	2			2
13 Resim metinle çelişmemektedir.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.	2			2
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	28	-	0	28

Tablo 1'e göre resim metinde desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir. Sömürgecilik adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 1'de yer verilmiştir.

Şekil 1. Sömürgecilik Temasındaki Resim

Mustafa Kemal Trablusgarp'ta Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Mustafa Kemal Trablusgarp'ta adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Mustafa Kemal Trablusgarp'ta Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.		1		1
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.		1		1
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	2			2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.		1		1
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	2			2
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.		1		1
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.		1		1
13 Resim metinle çalışmamaktadır.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.		1		1
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	16	6	0	22

Tablo 2'ye göre resim metinde kısmen desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini kısmen çekebilecek düzeydedir. Resim kısmen net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çalışmamaktadır ancak resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir. Mustafa Kemal Trablusgarp'ta temasında bulunan metinde yer alan resme Şekil 2'de yer verilmiştir.

Şekil 2. Mustafa Kemal Trablusgarp'ta Temasındaki Resim

Çanakkale Cephesi Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Çanakkale Cephesi adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Çanakkale Cephesi Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	2			2
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	2			2
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	2			2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.	2			2
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	2			2
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.		1		1
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.		1		1
13 Resim metinle çelişmemektedir.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.	2			1
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	24	2	0	26

Tablo 3'e göre resim metinde desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim kısmen net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir. Çanakkale Cephesi adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 3'te yer verilmiştir.

Şekil 3. Çanakkale Cephesi Temasındaki Resim

Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kismen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.		1		1
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.		1		1
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.		1		1
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.		1		1
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.		1		1
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.		1		1
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.		1		1
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.		1		1
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.		1		1
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.			0	0
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.		1		1
13 Resim metinle çelişmemektedir.		1		1
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.		1		1
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	2	12	0	14

Tablo 4'e göre resim metinde kısmen desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim net bir şekilde algılanabilir özellikte değildir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir. Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 4'te yer verilmiştir.

Şekil 4. Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali Temasındaki Resim

İzmir İşgal Ediliyor Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

İzmir İşgal Ediliyor adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

İzmir İşgal Ediliyor Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	2			2
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	2			2
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	2			2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.	2			2
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	2			2
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.		1		2
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.	2			2
13 Resim metinle çelişmemektedir.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.	2			2
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	26	1	0	27

Tablo 5'e göre resim metinde desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim kısmen net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir. İzmir İşgal Ediliyor adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 5'te yer verilmiştir.

Şekil 5. İzmir İşgal Ediliyor Temasındaki Resim

Tekalifi Millîye Emirleri Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Tekalifi Millîye Emirleri adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Tekalifi Millîye Emirleri Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kismen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	2			2
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	2			2
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	2			2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.	2			2
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	2			2
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.		1		1
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.	2			2
13 Resim metinle çelişmemektedir.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.	2			2
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	26	1	0	27

Tablo 6'ya göre resim metinde desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim kısmen net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir. Tekalifi Millîye Emirleri adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 6'da yer verilmiştir.

Şekil 6. Tekalifi Millîye Emirleri Temasındaki Resim

Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi I Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi I adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7

Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi I Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kismen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	2			2
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	2			2
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	2			2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.	2			2
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	2			2
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.	2			2
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.	2			2
13 Resim metinle çelişmemektedir.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.	2			2
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	28	-	0	28

Tablo 7'ye göre resim metinde desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir. Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi I adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 7'de yer verilmiştir.

Şekil 7. Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi I Temasındaki Resim

Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi II Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi II adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8

Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kismen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	2			2
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	2			2
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	2			2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.	2			2
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.		1		1
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.	2			2
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.	2			2
13 Resim metinle çelişmemektedir.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.	2			2
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	26	1	0	27

Tablo 8'e göre resim metinde desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir. Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi II adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 8'de yer verilmiştir.

Şekil 8. Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi Temasındaki Resim

Milli Mücadelenin Sanata Etkisi Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Milli Mücadelenin Sanata Etkisi adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9

Milli Mücadelenin Sanata Etkisi Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	2			2
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	2			2
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.		1		2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.	2			2
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	2			2
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.		1		2
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.		1		2
13 Resim metinle çelişmemektedir.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.		1		2
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	20	4	0	24

Tablo 9'a göre resim metinde desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim kısmen net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir. Milli Mücadelenin Sanata Etkisi adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 9'da yer verilmiştir.

Şekil 9. Milli Mücadelenin Sanata Etkisi Temasındaki Resim

Millet Mektepleri Açılıyor Temasında Yer Alan Resim-Metin İlişkisine Dair Bulgular

Millet Mektepleri Açılıyor adlı temada yer alan resim ve metindeki resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10

Millet Mektepleri Açılıyor Temasındaki Resim-Metin İlişkisi

Resim-Metin İlişkisi Değerlendirme Kriterleri	Evet	Kısmen	Hayır	Puan
1 Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	2			2
2 Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	2			2
3 Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	2			2
4 Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	2			2
5 Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	2			2
6 Resim verilmek istenen amaca uygundur.	2			2
7 Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	2			2
8 Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	2			2
9 Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	2			2
10 Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	2			2
11 Resim net bir şekilde algılanabilir.	2			2
12 Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.	2			2
13 Resim metinle çelişmemektedir.	2			2
14 Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.	2			2
15 Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.			0	0
Temanın Toplam Puanı	28	-	0	28

Tablo 10'a göre resim metinde desteklenmiş, metinle uyumlu-ilişkili ve öğrencilerin ilgisini-dikkatini çekebilecek düzeydedir. Resim net bir şekilde algılanabilir, resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur ve resim metinle çelişmemektedir ancak resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemiştir. Millet Mektepleri Açılıyor adlı temada bulunan metinde yer alan resme Şekil 10'da yer verilmiştir.

Şekil 10. Millet Mektepleri Açılıyor Temasındaki Resim

Tüm Temalardan ve Maddelerden Alınan Puanlara Yönelik Bulgular

Bu çalışma kapsamında değerlendirilen tüm temalarda yer alan maddelerin aldığı toplam ve ortalama puanlar Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11

Tüm Temalarda Yer Alan Maddelerden Alınan Toplam Puanlar

Tüm Temalarda Yer Alan Maddeler	Puan
1. Resim metinde yeterince desteklenmiştir.	18
2. Resim metinle uyumlu ve ilişkilidir.	19
3. Resim öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir.	18
4. Resim öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir.	17
5. Resimde kullanılan figürler metinle örtüşmektedir.	19
6. Resim verilmek istenen amaca uygundur.	18
7. Resimde ve metinde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir.	19
8. Öğrenciler resimlerden doğru çıkarımlarda bulunabilir.	19
9. Resim öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur.	20
10. Resimde olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur.	18
11. Resim net bir şekilde algılanabilir.	14
12. Resim hafızada uzun süreli kalıcıdır.	16
13. Resim metinle çelişmemektedir.	19
14. Resmin hatırlatıcı bir özelliği vardır.	17
15. Resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgi verilmiştir.	0
Tüm Maddelerin Ortalama Puanı	16,73

Tablo 11'e göre tüm resimler öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur. Resimlerin çoğu (%90) metinle uyumlu ve ilişkili, resimlerde kullanılan figürler metinle örtüşmekte ve resim ve metinlerde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiştir. Öğrenciler resimlerin çoğunda (%90) doğru çıkarımlarda bulunabilir ve resimlerin çoğu (%90) metinle çelişmemektedir. Resimlerin çoğu öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir ancak hiçbir resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgiye yer verilmemiştir. Tüm maddelerden alınan puanların ortalaması ise 20 üzerinden 16,73'tür. Bu ortalama da yaklaşık olarak %84'e denk gelmektedir. Bu sonuç bu çalışma kapsamında değerlendirilen maddelerin resim-metin ilişkisinin oldukça yüksek düzeyde yeterli olduğunu göstermiştir. Resim-metin ilişkisi incelenen tüm temalardan alınan toplam ve ortalama puanlara Tablo 12'de yer verilmiştir.

Tablo 12

Resim-Metin İlişkisi İncelenen Temalardan Alınan Toplam Puanlar

Resim-Metin İlişkisi İncelenen Temalar	Puan
1. Sömürgecilik	28
2. Mustafa Kemal Trablusgarp'ta	22
3. Çanakkale Cephesi	26
4. Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali	14
5. İzmir İşgal Ediliyor	27
6. Tekalifi Millîye Emirleri	27
7. Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi I	28
8. Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi II	27
9. Millî Mücadelenin Sanata Etkisi	24
10. Millet Mektepleri Açılıyor	28
Tüm Temaların Ortalama Puanı	25,10

Tablo 12'ye göre "Sömürgecilik, Büyük Taarruz ve Başkumandan Meydan Muharebesi I ve Millet Mektepleri Açılıyor" temalarından en yüksek puanlar (28 puan) alınırken en düşük puan ise "Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali" temasından alınmıştır. Tüm temaların ortalama puanı ise 25,10'dur. Bu sonuçlar doğrultusunda Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali teması resim-metin ilişkisi açısından kısmen ancak geriye kalan tüm temaların resim-metin ilişkisinin yüksek düzeyde yeterli olduğunu göstermiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma sonuçlarının önemli oranda Çakmak ve Kaçar'ın (2020) yaptığı çalışma sonuçlarıyla örtüştüğü söylenebilir. Çakmak ve Kaçar (2020) 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında yer alan resim ve metinlerin resim-metin ilişkisini inceledikleri çalışmada araştırma kapsamında incelenen tüm temaların ortalama puanı 30 puan üzerinden 24,6'dır ve tüm maddelerden alınan puanların ortalaması ise 20 puan üzerinden 16,4'tür. Yapılan bu çalışmada da tüm temaların ortalama puanı 30 puan üzerinden 25,10 ve tüm maddelerden alınan puanların ortalaması ise 20 puan üzerinden 16,73 olarak tespit edilmiştir. Bu oranların önemli ölçüde örtüşmesinin nedeni 7. Sınıf Sosyal Bilgiler ve 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi konularının birbirine yakın olmasından kaynaklanmış olabilir.

Ginesar ve Güven (2018) yaptıkları çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerine yöneltilen sorular doğrultusunda, ders kitabında yer alan görsellerin öğrencilerin dikkatini çekecek nitelikte olduğunu tespit etmişlerdir. Bu sonucun yapılan bu çalışma sonuçlarıyla örtüştüğü söylenebilir. Zira bu çalışma kapsamında incelenen resimlerin %90'ının öğrencilerin ilgisini ve dikkatinin çekebilecek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Demirezen ve Akhan (2011) yaptıkları çalışma sonuçlarından hareketle İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersine giren öğretmenlerin ders işlerken görsel materyallere zaman ayırarak öğrencilere görsel açıklama ve görsel üzerinde tartışma, yorumlama becerilerinin gelişmesiyle öğrenilenlerin kalıcılığının arttırılacağını düşünmektedirler. Yapılan bu çalışma sonuçlarına göre resimler önemli ölçüde hafızada uzun süreli kalıcıdır, resimlerin hatırlatıcı bir özelliği vardır ve resimler öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir. Dolayısıyla ders kitaplarında yer alan resimlerin daha kalıcı olması için görseller üzerinde öğrencilerin düşündürülmesi, tartışma ve yorum yapmaları önemlidir.

Çakır'a (2016) göre 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının önemli unsurlarından olan görseller, öğrenme-öğretme sürecini geliştirir. Bu çalışma kapsamında incelenen resimlerin önemli ölçüde metinlerle uyumlu ve ilişkili olması, öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeyde olması, verilmek istenen amaca uygun olması, öğrencilerin sınıf düzeyine uygun olması ve resimlerin net bir şekilde algılanabilir olması öğrenme-öğretme süreci açısından faydalı olabilir. Nitekim Tural, Şahan, Işık, Özdemir, Uysal ve Yılmaz'a (2017) göre hazırlanacak tüm ders kitaplarında resim ve metin uyumuna dikkat edilmeli ve birbirine uyumlu olan resim ve metinlerin kullanılması gerekir. Benzer şekilde İşcan ve Cımbız'a (2018) göre ders kitaplarında yer alan metinlerde kullanılan resimlerin metinlerle ilgili olması, öğrencilerin okuyacakları metinleri tahmin etmeleri ve metinleri anlamlandırmaları daha kolay olacaktır.

Bu çalışma kapsamında dokuz tema resim-metin ilişkisi açısından oldukça yeterli iken sadece Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali teması kısmen yeterlidir. Bu sonucun bu çalışma kapsamında incelenen temaların resim-metin ilişkisi açısından olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Zira bu çalışmada resim-metin ilişkisinin %90 oranında yeterli olması oldukça faydalıdır. Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali temasının resim-metin ilişkisinin kısmen yeterli olmasında en önemli sebebin bu tema kapsamında incelenen resmin net bir şekilde anlaşılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir çünkü bu resim incelendiğinde bu resmin mat, renksiz ve ilgi çekici olmadığı görülmüştür. Nitekim İnan'a (2015) göre ders kitaplarında insan figürleri donuk ve anlamsal ifadeden yoksun yüz şekilleri ile betimlenmektedir. Ceyhan ve Yiğit'e (2005) göre ders kitaplarında yer alan resimlerin; basit, sade, anlaşılır olması ve resimlerin verilmek istenen mesajı açık bir biçimde ifade etmesi gerekir.

Bu çalışma kapsamında incelenen hiçbir resimde metinle ilgili herhangi bir açıklayıcı bilgiye yer verilmemesi olumsuz bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Nitekim Karatay'a (2011) göre resimlerde metindeki içerikten söz edilmesi çocukların ilgili metni anlamasını kolaylaştırır. İnan'a (2015) göre çocukların duyuşsal açıdan gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla resimlerdeki figürlerin çizimine dikkat edilmesi gerekir. Bu doğrultuda ders kitaplarında yer alan resimlerde figürler çizilirken metnin içeriğiyle ilgili bilgiler yer verilmesi metnin anlaşılması açısından daha faydalı olabilir.

Bu çalışmada ülkemizde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında MEB tarafından okutulan NEV KİTAP'a ait 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu çalışma kapsamında dokuz tema altında 10 bilgilendirici metin ve resim incelenmiştir. Bu araştırma kapsamında incelenen tüm temaların ortalama puanı 30 puan üzerinden 25,10'dur. Tüm maddelerden alınan puanların ortalaması ise 20 üzerinden 16,73'tür. Bu ortalama da yaklaşık olarak %84'e denk gelmektedir. Bu çalışma kapsamında değerlendirilen temalar ve maddelerin ortalaması resim-metin ilişkisi açısından oldukça yüksek düzeyde yeterliğe sahiptir.

Bu çalışma sonuçlarına göre; Resimlerin tamamı öğrencilerin sınıf düzeyine uygundur. Resimler önemli oranda metinle uyumlu ve ilişkilidir, resimlerde kullanılan figürler metinle örtüşmekte, resimler ve metinlerde zemin-fon ilişkisine dikkat edilmiş, öğrenciler resimlerden önemli oranda doğru çıkarımlarda

bulunabilir ve resimler metinle çelişmemektedir. Resimlerin çoğu metinde yeterince desteklenmiştir, öğrencilerin ilgisini ve dikkatini çekebilecek düzeydedir, verilmek istenen amaca uygundur ve resimlerin çoğunda olumsuz bir unsur (şiddet, cinsellik, ayrımcılık vb.) yoktur. Resimler büyük ölçüde öğrencileri metin üzerinde düşündürmeye sevk edebilecek düzeydedir, resimlerin hatırlatıcı bir özelliği vardır, resimler hafızada uzun süreli kalıcıdır ve net bir şekilde algılanabilir özelliktedir ancak hiçbir resimde metinle ilgili açıklayıcı bir bilgiye yer verilmemiştir.

Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıda bazı öneriler sunulmuştur:

- 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan resimlerde ilgili metnin içeriği ile ilgili açıklayıcı bilgilere yer verilmelidir.
- 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan resimlerin daha net bir şekilde algılanmasına olanak sağlanmalıdır.
- 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında yer alan "Misakı Milli ve İstanbul'un İşgali" teması kapsamında incelenen resim ve metin ilişkisinin daha fazla geliştirilmesi gerekir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma doküman incelemesi olduğundan etik izin alınmamıştır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Ayhan, Y. (2010). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitabı resimlemelerinin biçim ve içerik açısından 11 yaş grubuna uygunluğu ve aynı yaş grubu öğrencilerin yaptığı resimlemelerle karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çakır, U. (2016). Türkiye Cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük ders kitabı görsellerinin bazı özellikler açısından incelenmesi. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 06-18.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çakmak, Z. ve Kaçar, T. (2020). 7. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından değerlendirilmesi. *Turkish Studies - Educational*, 15(3), 1629-1649.
- Demirel, M. (1996). Bilgilendirici metin türünün ve okuduğunu anlama becerisinin altıncı sınıf öğrencilerinin öğrenme düzeyine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(12), 245-254.
- Demirel, Ş., Kökçü, Y. ve Akbaba, R. S. (2018). 5. sınıf Türkçe ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 224-243.
- Demirezen, S. ve Akhan, N. E. (2011). İnkılâp tarihi ve atatürkçülük ders kitabındaki görsel öğelerin öğrenmede kalıcılığa etkisi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 1-11.
- Fang, Z. (1996). Illustrations, text, and the child reader: What are pictures in children's storybooks for?. *Reading Horizons: A Journal of Literacy and Language Arts*, 37(2). Erişim adresi: https://scholarworks.wmich.edu/reading_horizons/vol37/iss2/3
- Ginesar, Ö. ve Güven, C. (2018). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 8. sınıf T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük ders kitabıyla ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 1017-1041.
- Gök, F. (2003) *Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi ders kitapları, ders kitaplarında insan hakları: Tarama sonuçları içinde*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36(160), 250-265.
- Gülersoy, A. E. (2013). İdeal ders kitabı arayışında sosyal bilgiler ders kitaplarının bazı özellikler açısından incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2(1), 8-26.

- Hali, S. (2014). Tarih öğretimi ve ders kitapları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 158-166.
- İşcan, A. (2004). *İlköğretim ikinci kademe sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin öğrencilere estetik zevk kazandırmadaki rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- İnan Yıldız, F. (2015). *İlkokul 2. sınıf Türkçe ders kitabının resim-metin ilişkisi açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İşcan A. ve Cımbız, A. T. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki resimlerin metinlerle uyum düzeyinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 250-272.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler, Taceddin Şimşek (Editör). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* içinde (s. 77-125). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kasmaienezhadford, S., Pourrajab, M. and Rabbani, M. (2015). Effects of pictures in textbooks on students' creativity. *Multi Disciplinary Edu Global Quest (Quarterly)*, 4(2), 83-96.
- Mentiş Taş, A. (2007). Yeni sosyal bilgiler ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 519-532.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook: Qualitative data analysis* (2th edition). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi* (2.baskı). (Çev. Ed. S. Akbaba Altun & A. Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Pilatin, U. (2016). *Ortaokul ders kitaplarındaki değerlerin göstergibilimsel açıdan incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Sever, S. (2010). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Şahin, H. (2004). Etkili bir sosyal bilgiler ders kitabının nitelikleri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 365-375.
- Şahin, M. (2014). Sosyal bilgiler ders kitaplarının görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 31-46.
- Tural, A., Şahan, G., Işık, A., Özdemir, S., Uysal, H. ve Yılmaz, O. (2017). Türkiye ve Almanya'daki hayat bilgisi ders kitaplarının resim-metin ilişkileri ve kullanımları bakımından karşılaştırılması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 770-782.
- Tür, G. ve Turla, A. (1999). *Okul öncesinde çocuk, edebiyat ve kitap*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İletişim/Correspondence

Prof. Dr. Zafer ÇAKMAK

zcakmak@firat.edu.tr

Dr. Turan KAÇAR

kacarturan21@gmail.com